

Fælles observation udvikler læringsmiljøet på skolerne i Odense

På skolerne i Odense Kommune arbejder de systematisk med læringsmiljøobservationer som et redskab til læring og udvikling af kvalitet. Fælles rammer og konkrete aftaler om formålet er væsentlige elementer for at lykkes med at skabe et professionelt og trygt rum for observation.

Systematiske læringsmiljøobservationer har de seneste 6-7 år været en fast del af arbejdet med at udvikle kvalitet på skolerne i Odense. Det fortæller konsulent i Børn- og Ungeforvaltningen Odense, Camilla Jarl.

- Dengang viste forskningen en klar sammenhæng mellem skolernes læringsmiljø og elevernes læringsudbytte. Læringsmiljøet har ikke kun betydning for elevernes skolegang, men også for deres senere færden i livet. Det var udgangspunktet for, at vi begyndte med læringsmiljøobservationer i Odense Kommune, siger Camilla.

Knud Jensen, som også er konsulent i Børn- og Ungeforvaltningen Odense, fortsætter:

- Observationer er de eneste kvalitative data i de datapakker, vi sender til skolerne. Læringsmiljøobservationerne ser ud til at have stor værdi, for vi får mange positive tilbagemeldinger fra skolerne, der arbejder videre med at udvikle praksis ud fra tilbagemeldingerne på observationerne. Mange skoler igangsætter på den baggrund konkrete indsatser for at skabe bedre læringsmiljøer for børnene.

Fokus på tendenser og mønstre

Til at gennemføre læringsmiljøobservationerne har man i Odenses Børn- og Ungeforvaltningen lavet en konkret ramme for observation af et læringsmiljø, en såkaldt "Walk Through". Rammen tager afsæt i en række temaer, som forskningen identificerer som særligt vigtige for skolernes læringsmiljøer. Det gælder blandt andet inkluderende læringsmiljøer, planlægning og gennemførelse af undervisning.

- Selve observationen foregår ved, at et team ad flere omgange observerer 10-15 minutter. Mellem observationerne trækker teamet sig tilbage og reflekterer over det, de har set og hørt. Dagen slutter med feedback til skolens ledelse, hvor teamet trækker tendenser og mønstre ud af deres observationer og refleksioner. Fokus er på læringsmiljøet og ikke på den enkelte lærer, pædagog eller barn. Dermed er feedbacken anledning til dialog og læring for både den skole, der bliver observeret, og for observationsteamet. Observationen er en form for spejl på ens egen praksis, fortæller Camilla Jarl.

Efter observationsdagen udarbejder observationsteamet to praksisfortællinger – én fortælling om, hvad teamet er blevet positivt optaget af og én fortælling, der giver anledning til undren eller nysgerrighed. Disse indgår senere i skolens datapakke.

Konkrete aftaler giver tryghed

For at understøtte et professionelt og trygt rum for observationer og feedback, har man i Odense været meget bevidst om at italesætte, at det er selve læringsmiljøet, og ikke den enkelte, der er i centrum.

- Vi er meget opmærksomme på etikken ved observationerne, og vi mener, at det er afgørende, at alle er trygge ved situationen. Derfor gør vi meget ud af at informere både observationsteamet og den skole, der bliver observeret, om formålet med observationerne. Vi har drejebøger til ledelsen, observationsteamet, konsulenterne og skolen, så alle er klædt på til opgaven. Samtidig har vi en guide med fem konkrete punkter, som observationsteamet kan bruge undervejs i refleksionen og dialogen og i feedbacken til skolens ledelse, siger konsulent, Knud Jensen.
- Vi gør meget ud af at præcisere, at dét der observeres, er et øjebliksbillede og ikke hele skolens praksis. Det er vigtigt for os, vi får skabt et professionelt rum i til dialog og refleksion, hvor vi ser på tendenser og mønstre og tager temperaturen på læringsmiljøet, siger Camilla Jarl.

Odense giver tre gode råd til gode læringsmiljøobservationer 

1. Tydelig kommunikation om hvad en læringsmiljøobservation er, og hvad den skal bruges til
2. Give feedback på baggrund af konkrete observationer og aldrig ud fra egne erfaringer eller tolkninger
3. Som observationsteam at agere professionelt og udvise respekt over for de medarbejdere og elever, som er en del af læringsmiljøobservationerne

Fakta

- I Odense Kommune laves der årligt en læringsmiljøobservation, der varer hele skoledagen. Nogle skoler har to læringsmiljøobservationer hvert år – en på almindelen og en på specialdelen.
- På læringsmiljøobservationerne deltager en ledelsesrepræsentant og en medarbejder fra en anden skole sammen med en konsulent fra Børn- og Ungeforvaltningen. Disse udgør tilsammen observationsteamet.